

นโยบายทางการเมืองที่มีต่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
ของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโคกม่วง
อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา*

POLITICAL POLICY TOWARDS FAMILY VIOLENT SOLVING OF
COMMUNITY FAMILY DEVELOPMENT CENTER, KOK MUANG SUB-
DISTRICT, KLOONG HOI KHONG DISTRICT, SONGKHLA PROVINCE

วรรณ อ่อนประสงค์¹ และ พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร²

Wanna Onprasong¹ and Phramaha Ekkawin Piyaweero²

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย^{1,2}

Faculty of Social Sciences Mahamakut Buddhist University^{1,2}

Corresponding Author's Email: Onprasong2519@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองที่มีต่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และ แนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กำหนดแบบเจาะจง จำนวน 14 คน ได้แก่ 1) ผู้กำหนด นโยบายทางการเมือง 2) ผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ 3) บุคลากรของรัฐ 4) คณะทำงานศูนย์พัฒนา ครอบครัวในชุมชน 5) เจ้าหน้าที่สหวิชาชีพ และ 6) กลุ่มตัวแทนองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ลึก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) มีการกำหนดนโยบายตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับพื้นที่ แต่เมื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเกิดปัญหาในการดำเนินงานได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ 2) แนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ประกอบด้วย (1) การบูรณาการข้อมูลและทำงานร่วมกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (2) การให้ความรู้เรื่องทักษะชีวิตและบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้เสียหาย (3) การเชื่อมพลังทุกภาคส่วน (4) ควรจัดอบรมบุคลากรในพื้นที่ให้มีทักษะการช่วยเหลือเหยื่อ (5) การ สร้างเครือข่ายความปลอดภัยที่เข้าถึงง่าย (6) การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและรวดเร็ว และ (7) การเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรและพัฒนาความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

* Received 20 August 2025; Revised 6 September 2025; Accepted 10 September 2025

คำสำคัญ: นโยบายการเมือง, การแก้ไขปัญหา, ความรุนแรงในครอบครัว, ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

Abstract

The objectives of this research were to study the general situation of political policies towards solving the problem of domestic violence and guidelines for resolving domestic violence problems at the Family Development Center in Kok Muang Subdistrict Community, Khlong Hoi Khong District, Songkhla Province. This is a qualitative research with 14 key informants. The researcher used an interview method. Data was collected through in-depth interviews and analyzed through content analysis.

The research finding were as follows:

1. General conditions of political policies towards resolving domestic violence problems in the Family Development Center in Kok Muang Subdistrict, Khlong Hoi Khong District, Songkhla Province, policies have been set from the national to the local levels. However, when the policy was put into practice, it was found that there were problems in the implementation, namely personnel, budget, materials and equipment, and management

2. Guidelines for resolving domestic violence problems at the Family Development Center in Kok Muang Subdistrict, Khlong Hoi Khong District, Songkhla Province include: 1) Integrating information and working with relevant agencies 2) Providing knowledge on life skills and counseling services to victims 3) Connecting all sectors 4) Training should be provided to local personnel to provide skills in helping victims 5) Creating an accessible safety network; 6) Enforcement of the law seriously and promptly; and 7) Strengthening the capacity of personnel and developing cooperation with all sectors.

Keywords: Political Policy, Problem Solving, Domestic Violence, Community Family Development Center

บทนำ

ปัจจุบันสถาบันครอบครัวประสบปัญหาที่ทำให้เกิดความคลอนแคลนหลายประการ ปัญหาที่พบทั่วไป คือ ครอบครัวไม่สมบูรณ์แบบ ครอบครัวแตกแยก และความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้รับการยอมรับว่าเป็นปัญหาสากลที่เกิดขึ้นได้ในทุกสังคมและ

วัฒนธรรม ทั้งยังถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในสังคมไทยพบว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวปรากฏมากขึ้น ส่วนใหญ่พบการนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ปัญหาดังกล่าวส่วนใหญ่ยอมรับว่าเป็นเรื่องของคนในครอบครัว ไม่ควรนำไปเปิดเผยต่อคนภายนอกให้รับทราบหรือเข้ามายุ่งเกี่ยว เว้นแต่ความรุนแรงเกิดขึ้น เช่น การเสียชีวิต บาดเจ็บสาหัส หรืออยู่ในสถานะที่บีบคั้นจนทนไม่ได้เมื่อเกิดเหตุการณ์รุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น ผู้ถูกกระทำจำเป็นต้องรับการช่วยเหลือ เช่น การช่วยเหลือทางกฎหมาย การช่วยเหลือจากมูลนิธิที่สังกัดทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เป็นต้น (ชลาศัย กันมินทร์, 2562)

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนทั้งการช่วยเหลือเหยื่อ การลงโทษผู้กระทำความผิด และการฟื้นฟูผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการตั้งแต่ระดับกระทรวง จนถึงระดับพื้นที่ซึ่งมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนผ่านการจัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน” หรือ ศพค. ซึ่งอยู่ในความดูแลและสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละระดับ โดยทำหน้าที่สำรวจข้อมูล วางแผน และประสานความร่วมมือจากหน่วยราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และองค์กรประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับครอบครัว (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2567) อย่างเช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ตำบลโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ตามที่กระทรวงต้นสังกัดกำหนด ซึ่งจากสถิติของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา (2568) พบว่าสถิติความรุนแรงในครอบครัว ประจำปี 2568 ตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2567- เมษายน 2568 รวม 20 ราย โดยเป็นความรุนแรงด้านร่างกายมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านจิตใจ และด้านเพศ สาเหตุหลักเกิดจากปัญหาหาเสพติดมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ / สุรา ปัญหาสุขภาพจิต และปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งทั้ง 20 ราย ดำเนินคดีไปแล้ว 2 ราย ไม่เป็นคดี 15 ราย และอยู่ระหว่างคุ้มครองสวัสดิภาพ จำนวน 3 ราย จากข้อมูลจะเห็นว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนพบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ ผู้รับบริการจากศูนย์ไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว คณะทำงานของศูนย์ ไม่มีการสำรวจและจัดทำข้อมูลครอบครัวในความรับผิดชอบให้เป็นปัจจุบัน ไม่มีบุคลากรรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ งบประมาณไม่เพียงพอ และขาดการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ (ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโคกม่วง, 2567)

จากสภาพที่นำเสนอข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในมูลนิธิเพื่อนหญิง และได้ดำเนินการในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง จึงมีความสนใจศึกษาว่า นโยบายทางการเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะส่งผลต่อการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้หรือไม่ และถ้ามีผลต่อการแก้ปัญหาควรกำหนดนโยบายอย่างไร และประเด็นสำคัญควรมีแนวทางอย่างไรจึงจะลดความรุนแรงในครอบครัวได้โดยการทำงานร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผลการศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยสู่การกำหนดแผนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของศูนย์ และร่วมกันลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวให้สอดคล้องกับเป้าหมายของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองที่มีต่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวคือการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเดิมให้ครอบคลุมนิยามความรุนแรงที่กว้างขึ้น เพิ่มบทลงโทษให้หนักขึ้น โดยกำหนดนโยบายและมาตรการที่ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ (1) การรณรงค์และสร้างความตระหนักรู้ ผ่านแคมเปญ กิจกรรม และสื่อสารสาธารณะเพื่อให้ประชาชนเข้าใจสิทธิและผลกระทบของความรุนแรง (2) การปรับปรุงกฎหมายและนโยบาย เพื่อคุ้มครองเหยื่อและลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเหมาะสม (3) การจัดตั้งกลไกประสานงาน ระหว่างหน่วยงานรัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ (4) การให้บริการช่วยเหลือเหยื่อ ครอบคลุมทั้งด้านกฎหมาย จิตใจ แพทย์ และเศรษฐกิจ เช่น สายด่วน ที่พักพิง การฟื้นฟูสภาพจิตใจ และสนับสนุนอาชีพ และ (5) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว โดยส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดี การสื่อสารเชิงบวก และการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2565) โดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) จึงจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ตั้งแต่ปี 2547 เพื่อเป็นกลไกภาคประชาชนในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาครอบครัว โดยทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา จัดกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม และพัฒนาศักยภาพครอบครัว อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังมีอุปสรรค เช่น ขาดพลังขับเคลื่อนและความชำนาญในการทำโครงการ รัฐจึงได้ปรับปรุงมาตรฐานและกลไกการประเมินเพื่อให้การทำงานของศูนย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการบูรณาการทุกภาคส่วน พัฒนาสถาบันครอบครัว และสร้างชุมชนที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2562) โดยผู้วิจัยได้นำนโยบายและมาตรการของรัฐทั้ง 5 ประเด็นเป็นกรอบในการวิจัยครั้งนี้

ในส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ศึกษางานวิจัยของ อรรถพล ดำเนินผล (2564) ได้ศึกษาบทบาทศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวกรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ตำบลท่าทราย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ (1) ปัญหาภายในองค์กร ได้แก่ ความเข้มแข็งของคณะทำงาน (2) ปัญหาภายนอก ได้แก่ ความร่วมมือและแรงสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ และ (3) ปัญหาการดำเนินงานจากส่วนกลาง คือ การจัดสรรงบประมาณที่ไม่ต่อเนื่อง การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และในขณะการศึกษาของ กรมกิจการสตรี

และสถาบันครอบครัว (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบและกลไกศูนย์พัฒนาครอบครัว ในชุมชน (ศพค.) เสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง มีจิตสำนึกความเป็นไทยและดำรงชีวิตแบบ พอเพียง พบว่า ศพค.ไม่เข้มแข็งเกิดจากการคิดและออกแบบการทำงานแบบสั่งการจาก ส่วนกลางที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการทำงานกับเครือข่าย ขาดทักษะการ วิเคราะห์ออกแบบงานอย่างเป็นระบบ ขาดการคำนึงถึงข้อจำกัด ขาดการมีส่วนร่วมจากทุก ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการออกแบบโครงการ/กิจกรรมไม่ได้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ กระบวนการ/ขั้นตอน การทำงานยุ่งยาก และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานบ่อยครั้ง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลระดับปฐมภูมิ คือ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย และระดับทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร และงาน วิชาการต่าง ๆ ทั้งรูปแบบออนไลน์และรูปแบบเอกสารที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การนำนโยบาย ไปปฏิบัติที่ร่วมกันแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคม โดยกำหนดแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 14 คน ประกอบด้วย 1) ผู้กำหนด นโยบายทางการเมือง (ผู้บริหารท้องถิ่น) จำนวน 2 คน 2) ผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จำนวน 3 คน 3) บุคลากรของรัฐ จำนวน 2 คน 4) คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จำนวน 3 คน 5) เจ้าหน้าที่สหวิชาชีพ จำนวน 2 คน และ 6) กลุ่มตัวแทนองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร (NGO) จำนวน 3 คน

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 นโยบายทางการเมืองกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และ ตอนที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

การสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน คือ 1) ศึกษาแนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย 2) นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง 3) พัฒนาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำ 4) นำแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าความ สอดคล้องที่ .75 และ 5) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและใช้ในการ สัมภาษณ์ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้คือ 1) ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์และอนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลักจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย 2) นัดหมายผู้ให้ข้อมูลหลักตามวันเวลาที่สะดวก 3) ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว โดยระหว่างการสัมภาษณ์ขออนุญาตบันทึกเสียง และการจดรายละเอียดสำคัญ 4) ถอดเสียงสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาข้อสรุป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โดยวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยจากแบบ สัมภาษณ์ ต้องได้คำตอบ เหล่านี้ นโยบายทางการเมืองกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาและอุปสรรคของการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว แนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว แต่ในวัตถุประสงค์ มี 2 ข้อ (ยึดตามบทคัดย่อและผลวิจัยที่ปรากฏ) ดังนั้นการนำเสนอผลให้นำเสนอ ตามวัตถุประสงค์ใน 2 ประเด็น ส่วนข้อมูลที่สัมภาษณ์ใน 3 ประเด็น ให้นำไปใส่ ภายใต้วัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองที่มีต่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา พบว่า 1) ตำบลโคกม่วง มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ตามนโยบายของรัฐ และกระทรวงพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกม่วงและมีคณะกรรมการที่มาจากความเห็นชอบของชุมชนร่วมดำเนินการ 2) สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว มีการหลายรูปแบบและมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในช่วงเดือนตุลาคม 67-เมษายน 68 รวม 20 ราย เป็นความรุนแรงทางด้านร่างกายมากที่สุด สาเหตุหลักมาจากปัญหา ยาเสพติด มีการดำเนินคดี 2 ราย ไม่เป็นคดี 15 ราย และอยู่ระหว่างคุ้มครองสวัสดิภาพ จำนวน 3 ราย 3) การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน พบว่ามีปัญหาหลัก ได้แก่ ผู้รับบริการจากศูนย์ไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว คณะทำงานของศูนย์ไม่มีการสำรวจและจัดทำข้อมูลครอบครัวในความรับผิดชอบให้เป็นปัจจุบัน ไม่มีบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบเป็นการเฉพาะ งบประมาณไม่เพียงพอ และขาดการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญพบว่า นโยบายทางการเมืองในแต่ละระดับต่างมีอิทธิพลต่อการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวดังนี้

1) นโยบายรัฐบาล มุ่งเน้น (1) การป้องกันและการบังคับใช้กฎหมาย (2) การกระจายอำนาจและสร้างเครือข่ายเพื่อบูรณาการร่วมกันในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว (3) การฝึกอบรมและส่งเสริมความรู้ให้แก่บุคลากรที่ดำเนินงาน แต่การดำเนินงานตามนโยบาย

ของรัฐบาล มีข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ (1) กฎหมายที่บังคับใช้ไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริง โดยเฉพาะปัญหาที่เป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในสังคมไทย เช่น ความยากจน ยาเสพติด 2) ระบบการปฏิบัติยังล่าช้า/ไม่ทั่วถึง เช่น การช่วยเหลือยังไม่ทันต่อสถานการณ์, ประชาชนยังไม่เข้าถึงการช่วยเหลือจากรัฐ ต้องพึ่งมูลนิธิ/สื่อ และ ผู้ถูกกระทำยังกลัวผลกระทบ ไม่กล้าขอความช่วยเหลือ 3) ทศนคติและความเข้าใจของเจ้าหน้าที่บางกลุ่มยังจำกัด เช่น ตำรวจบางพื้นที่ยังมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัว และ ขาดการจัดการในระดับชาติและการยกระดับนโยบายอย่างจริงจัง

2) นโยบายของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ต่อการแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัวของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน มีทิศทางที่ดีและครอบคลุม เน้นป้องกัน ค้ำครอง พื้นฟู และทำงานแบบบูรณาการกับเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และชุมชน พร้อมสนับสนุนแกนนำและอาสาสมัครให้ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา แต่ยังมี ข้อจำกัดสำคัญ ได้แก่ บุคลากรและงบประมาณไม่เพียงพอ, ระบบประสานงานและติดตามผลยังไม่เข้มแข็ง, และ การทำงานเชิงรุกกับการฟื้นฟูระยะยาวยังไม่ทั่วถึง ทำให้การแก้ปัญหาที่ยั่งยืน

3) นโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการแก้ไขต่อการแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัวของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน 1) จุดแข็งและแนวโน้มเชิงบวกของอปท. ได้แก่ 1.1) เข้าใจบริบทชุมชนและเข้าถึงได้ง่าย อปท. มีบทบาทเชิงพื้นที่ที่สามารถเข้าใจปัญหาชุมชนได้อย่างลึกซึ้ง 1.2) เริ่มมีการกำหนดนโยบายเชิงพื้นที่ หลาย อปท. เริ่มบรรจุประเด็นเด็กและครอบครัวในเทศบัญญัติเพื่อขับเคลื่อนงาน และ 1.3) เริ่มพัฒนาเครือข่ายและสนับสนุนกิจกรรม มีบางพื้นที่ตั้งคณะทำงาน, รณรงค์ให้ความรู้ในชุมชน และสนับสนุนกิจกรรมเยี่ยมบ้าน 2) ข้อจำกัดหลักของ อปท. ได้แก่ 2.1) ด้าน นโยบายและโครงสร้างการทำงาน อปท. ยังมอง “ความรุนแรงในครอบครัว” เป็น เรื่องส่วนตัว หรือ “เรื่องผัวเมีย” ทำให้ ไม่เห็นความสำคัญในการเข้าไปแทรกแซง หรือค้ำครองผู้ถูกกระทำ , การทำงานยังเป็น การกิจรองไม่ใช่งานหลัก โดยเฉพาะบทบาทของนักพัฒนาชุมชนที่ถูกมอบหมายแบบไม่เป็นทางการ และขาดคณะทำงานประจำและแผนงานชัดเจน ศพค.ในหลายแห่ง ไม่มีโครงสร้างที่ขับเคลื่อนจริงจัง 2.2) ด้าน งบประมาณ บุคลากร และความรู้ คือ ขาดงบประมาณ และไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำที่มีทักษะเฉพาะทาง เช่น นักสังคมสงเคราะห์ และ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นขาดความรู้เรื่องสิทธิสตรี เพศ และกฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ส่งผลให้ ไม่กล้าหรือไม่รู้ว่าจะช่วยเหลืออย่างไร 2.3) ด้านข้อมูลและระบบเฝ้าระวัง คือ ยังไม่มีการจัดทำ ฐานข้อมูลครอบครัวเสี่ยง/ความรุนแรง ขาดระบบติดตามผล จึงไม่สามารถป้องกันหรือช่วยเหลือเชิงรุกได้

ส่วนปัญหา อุปสรรค ในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ตำบลโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา พบว่า 1) เหยื่อของความรุนแรงไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว มีความละอายต่อชุมชน/สังคม 2) คณะทำงานยังขาดการสำรวจและจัดทำข้อมูลครอบครัวให้เป็นปัจจุบัน 3) คณะทำงานยังไม่สามารถประชุมเพื่อจัดทำ

แผนการพัฒนายอย่างต่อเนื่อง 5) งบประมาณ มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถงานได้อย่างต่อเนื่อง และ 6) ขาดการประชาสัมพันธ์การทำงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา พบว่า

1) ด้านการบังคับใช้กฎหมาย ศพค. ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับตำรวจ ศาล อัยการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจจัดทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) และช่องทางประสานงานเฉพาะ เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2) ด้านมาตรการการป้องกันความรุนแรงในครอบครัว ศพค. ควรจัดกิจกรรมที่มุ่งสร้างความรักและความผูกพันในครอบครัวผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ จัดหาอาสาสมัคร และสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ส่งเสริมการสื่อสารเชิงบวกและอบรบบุคลากร เพื่อช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

3) ด้านการคุ้มครอง ศพค. ควรจัดอบรมบุคลากรให้มีทักษะช่วยเหลือ จัดที่พักพิงปลอดภัยและให้คำแนะนำด้านกฎหมาย ต้องสร้างเครือข่ายสหวิชาชีพ เช่น อสม. ครู ตำรวจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อวางแผนคุ้มครองรายกรณี

4) ด้านการบูรณาการในการช่วยเหลือ ศพค. ควรสร้างการเชื่อมพลังทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ท้องถิ่น หน่วยงานบริการสังคม ตำรวจ องค์กรเอกชน และประชาชน มี จัดตั้งทีมสหวิชาชีพระดับชุมชน พัฒนาระบบฐานข้อมูลร่วม และ ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และ บูรณาการงบประมาณและทรัพยากร รวมถึงมีระบบติดตามและฟื้นฟูระยะยาว อย่างต่อเนื่อง

5) ด้านการคุ้มครองผู้เสียหาย ศพค. ควรสร้างเครือข่ายความปลอดภัยที่เข้าถึงง่าย จัดพื้นที่ปลอดภัย (Safe Space) และ ระบบรับแจ้งเหตุลับเฉพาะ พร้อมมี ผู้ประสานเฉพาะราย (Case Manager) ดูแลรายบุคคล บูรณาการทีมสหวิชาชีพ ให้ความช่วยเหลือครบด้าน

6) ด้านการปราบปรามผู้กระทำความผิด ศพค.ควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับตำรวจ อัยการ ศาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการดำเนินคดีมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการติดตามผู้กระทำหลังได้รับการปล่อยตัวหรือคุมประพฤติ และจัดทำแผนเฝ้าระวังร่วมกับชุมชน อีกทั้งควรมีมาตรการ ฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำ ผ่านการอบรม การบำบัดฟื้นฟูจิตใจ และการให้คำปรึกษาเชิงลึก เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในครอบครัวด้วยกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ

7) ด้านความท้าทายและแนวโน้ม ศพค. ควรดำเนินงานในเชิงรุก ทั้งการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือให้ครอบคลุมกับลักษณะงาน ทำด้วยด้วยระบบเทคโนโลยีและนวัตกรรม ร่วมกันจัดทำแผนแก้ไขปัญหาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ ศพค. และ

ประเด็นสำคัญจะต้องร่วมปรับทัศนคติว่า ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องที่ต้องร่วมช่วยกันดูแลในครอบครัวและชุมชน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “นโยบายทางการเมืองที่มีต่อการแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัวของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา” ผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญและน่าสนใจมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ตำบลโคกม่วง พบว่า 1) เหลือของความรุนแรง ไม่กล้าเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว มีความละอายต่อชุมชน/สังคม 2) คณะทำงานยังขาดการสำรวจและจัดทำข้อมูลครอบครัวให้เป็นปัจจุบัน 3) คณะทำงานยังไม่สามารถประชุมเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 5) งบประมาณ มีจำนวนจำกัด ไม่สามารถงานได้อย่างต่อเนื่อง และ 6) ขาดการประชาสัมพันธ์การทำงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เรวดี ศรีตันทน์ และมาตี ลิมสกุล (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานและปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) พบว่า มีปัญหา อุปสรรคในด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านอุปกรณ์ และมีข้อเสนอแนะต่อกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ว่าควรกำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานการดำเนินงาน จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาสอดคล้องกัน เนื่องมาจากการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนของกรมกิจการฯ ยังเป็นเพียงงานฝากให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายจัดตั้งตนเอง จึงทำให้การดำเนินงานของ ศพค.ขาดเอกภาพ ขาดทรัพยากรในการบริหารในทุกด้าน ในขณะเดียวกันสอดคล้องกับการการศึกษาของ อรรถพล ดำเนินผล (2564) ได้ศึกษาบทบาทศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนกับปัญหความรุนแรงในครอบครัวกรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ตำบลท่าทราย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนมีวิธีการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวเชิงรุก ได้แก่ การแก้ไขปัญหความรุนแรง การเฝ้าระวังการเกิดเหตุความรุนแรง เชิงรับ ได้แก่ การส่งเสริมองค์ความรู้ให้ประชาชน การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหความรุนแรงในครอบครัว ในขณะที่ปัจจัยที่สนับสนุนการทำงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนให้ประสบความสำเร็จ เกิดจากปัจจัยภายใน คือ องค์ความรู้ของคณะทำงาน ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหความรุนแรงในครอบครัว และปัจจัยภายนอก คือ การได้รับสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ความร่วมมือของคนในชุมชน 3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ (1) ปัญหภายในองค์กร ได้แก่ความเข้มแข็งของคณะทำงาน (2) ปัญหภายนอก ได้แก่ ความร่วมมือและแรงสนับสนุนจากหน่วยงานในพื้นที่ และ (3) ปัญหาการดำเนินงานจากส่วนกลาง คือ การจัดสรรงบประมาณที่ไม่ต่อเนื่อง การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2. ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัวของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโคกม่วง พบว่า การแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัวของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนนั้นจำเป็นต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาคาทั้งมาตรการการบังคับใช้กฎหมาย มาตรการป้องกัน การคุ้มครอง การบูรณาการในการช่วยเหลือ การคุ้มครองผู้เสียหาย การจัดการผู้กระทำความผิด และ จะต้องพิจารณาถึงความท้าทายและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งถือว่าปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัว เป็นปัญหาระดับประเทศ แนวโน้มก็จะมีปัญหามากขึ้น เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ โดยผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่มักเป็นสตรี และเด็ก ซึ่งในเด็กส่งผลกระทบอย่างมากต่อการพัฒนาการในการเติบโตสู่ผู้ใหญ่ นำไปสู่ปัญหาสังคม เพื่อการช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัว แม้จะมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน แต่ความรุนแรงในครอบครัวยังคงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ควรมีการส่งเสริมพัฒนาองค์ความรู้ของผู้ปฏิบัติงานให้มีความเข้าใจต่องานและปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัว ร่วมกับข้อบังคับของกฎหมาย ในปัจจุบันหลายประการที่ควรมีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมที่สุดต่อผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบและกลไกศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง มีจิตสำนึกความเป็นไทยและดำรงชีวิตแบบพอเพียง พบว่า กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว ผู้รับผิดชอบงาน ศพค. ยังคงกำหนดนโยบาย ทิศทาง และจุดยืนการขับเคลื่อนงาน ศพค. ไม่ชัดเจนที่ผ่านมา ศพค. ยังไม่มีอัตลักษณ์อะไรที่โดดเด่น หรือมีศักยภาพใดที่แตกต่าง ปัจจุบันการทำงาน ศพค. มีความซ้ำซ้อนกับงานอาสาสมัครของหลายหน่วยงาน แต่งานอาสาสมัครอื่น ๆ เป็นที่ยอมรับแตกต่างจากงาน ศพค. ที่ส่วนใหญ่ยังไม่เป็นที่ยอมรับและนับวันยิ่งอ่อนแอลง ที่น่าห่วงใยคือมี อบท. และพมจ. จำนวนไม่น้อยที่มองว่างาน ศพค. เป็นภาระให้หน่วยงานในพื้นที่และไม่เกิดประโยชน์กับประชาชน โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้การทำงาน ศพค. ไม่เข้มแข็งเกิดจากการคิดและออกแบบการทำงานแบบสั่งการจากส่วนกลางที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการทำงานกับเครือข่าย ขาดทักษะการวิเคราะห์ออกแบบงานอย่างเป็นระบบ ขาดการคำนึงถึงข้อจำกัด ขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการออกแบบโครงการ/กิจกรรมไม่ได้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ กระบวนการ/ขั้นตอน การทำงานยุ่งยาก และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานบ่อยครั้ง ในขณะที่การศึกษาของพระครูพัชรกิตติโสภณ และคณะ (2565) พบว่า ควรให้เวลากับครอบครัวมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การพูดคุย การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ช่วยให้บุคคลในครอบครัวเข้าใจกันและกันได้มากยิ่งขึ้น สร้างความตระหนักรู้ให้บุคคลในครอบครัวโดยใช้เหตุและผลเป็นตัวนำ การใช้เหตุผลมาพูดคุยในหัวข้อสนทนา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งการอธิบายพูดคุยกันโดยใช้เหตุผลเป็นหลัก จึงจำเป็นยิ่งสำหรับบุคคลในครอบครัว แนวทาง การแก้ไขโดยใช้หลักพุทธธรรม คือ การนำเอาหลักขรรยาวาสธรรมมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต โดยเริ่มที่ตัวบุคคลและแต่ละบุคคลลงมือปฏิบัติ การแก้ไขปัญหาคาทุกอย่าง ควรใช้สติพิจารณา

แก้ไขปัญหาก็เพื่อหยุดการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การจัดระเบียบทางสังคม เพื่อสันติ ความสงบสุขของครอบครัว ชุมชนและสังคมต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นปัญหาที่ซับซ้อนและส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อสมาชิกในครอบครัว และสังคมโดยรวม. ความรุนแรงในครอบครัวสามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ เพศ และการกระทำอื่นๆ ที่ส่งผลเสียต่อผู้ถูกกระทำ ซึ่งรัฐได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งโดยมีการกำหนดนโยบาย ตั้งแต่ระดับนโยบายรัฐบาล กระทรวง และ ส่วนท้องถิ่น โดยมีการจัดศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ในทุกพื้นที่ ดังนั้น นโยบายทางการเมืองระดับท้องถิ่นจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัวเป็นอย่างมาก เพราะเข้าถึงข้อมูลและรู้จักคน พื้นที่เป็นอย่างดี ในขณะที่เดียวกันจำเป็นต้องมีการบูรณาการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ตำรวจ อัยการ พมจ. สหวิชาชีพ มูลนิธิต่าง ๆ เพื่อร่วมกันสร้างครอบครัวที่มีความสมบูรณ์ตามบริบทของพื้นที่ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาพื้นที่และประเทศต่อไป

ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ 1.1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดแผนเพื่อสนับสนุนทั้ง คน งบประมาณ การจัดการ และ วัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินงานของ ศพค. 1.2) การบริหารจัดการ ศพค. ควรมีการจัดทำแผนงานอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางและเป็นระบบ 1.3) ควรมีการพัฒนาความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้การดำเนินงานของ ศพค. มีประสิทธิภาพ และ 2) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ได้แก่ 2.1) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายระดับพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัว” เพราะจากการศึกษาพบว่า การแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัว ไม่สามารถแก้ไขด้วยหน่วยงานรัฐเพียงหน่วยงานเดียวแต่จะต้องมีภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัวได้ 2.2) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “นโยบายของนักการเมืองท้องถิ่นกับการแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัว” เพราะในระดับท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่นสามารถกำหนดเป็นนโยบายในการร่วมกันแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัวได้ โดยการจัดทำเป็นโครงการ/กิจกรรม ลงไปยังศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2565). การพัฒนาระบบและกลไกศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เสริมสร้างครอบครัวเข้มแข็ง มีจิตสำนึกความเป็นไทยและดำรงชีวิตแบบพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว.

- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2562). นิยามและประเภทครอบครัว. เรียกใช้เมื่อ 1 พฤษภาคม 2568, จาก http://intranet.dop.go.th/intranet_older/fls/fls.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). ศูนย์ช่วยเหลือสังคมสายด่วน 1300. เรียกใช้เมื่อ 1 พฤษภาคม 2568 จาก <https://1300thailand.m-society.go.th/statdaily>
- ชลาศัย กันมินทร์. (2562). ความรุนแรงในครอบครัว: ปัญหาและแนวทางป้องกัน. เรียกใช้เมื่อ 9 มีนาคม 2564 จาก <https://rsucon.rsu.ac.th/files>.
- พระครูพัชรกิตติโสภณ, พระครูปัญญาสารบัณฑิต, พระมหาวิรุฬหิต นริสสุโร และ พිරพงษ์ มาลา. (2565). พุทธธรรมกับการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 7(2), 312–325.
- เรวดี ศรีตันทน์ และมาตี ลิมสกุล. (2563). การดำเนินงาน และปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.). ใน การค้นคว้าอิสระสังคม สงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริปรียา ศิริสุนทร และ ธนัสภา โรจนตระกูล. (2564). การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ในการป้องกันความรุนแรงในครอบครัว. Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(10), 459–475.
- ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโคกม่วง. (2567). การดำเนินงานของศูนย์พัฒนา ครอบครัวในชุมชน (ศพค.) เพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็กในครอบครัว. พัทลุง : ศูนย์ พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโคกม่วง.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา. (2568). ความรุนแรงใน ครอบครัว. สงขลา: สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา.
- อรรคพล ดำเนินผล. (2564). บทบาทศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนกับปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัวกรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ตำบลท่าทราย จังหวัดนนทบุรี. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.